

**AKCEPTUJĘ, NIE ZABURZAM,
NADMIERNIE POZWALAM,
ZAPRZECZAM, JESTEM BEZRADNY
CZYLI O POSTAWACH DOROSŁYCH
WOBEĆ PROBLEMÓW
ROZWOJOWYCH DZIECI I MŁODZIEŻY**

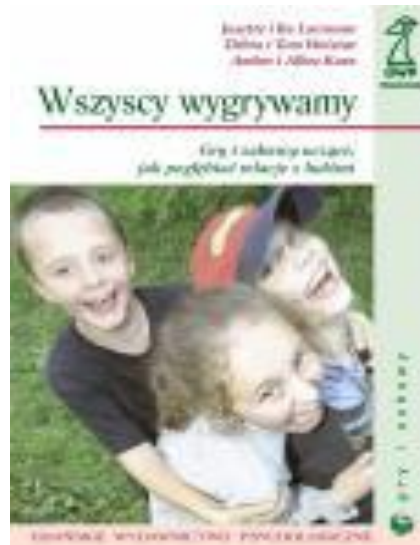
dr Małgorzata Sitarczyk

AKADEMIA WSEI

ZAMIAST WPROWADZENIA

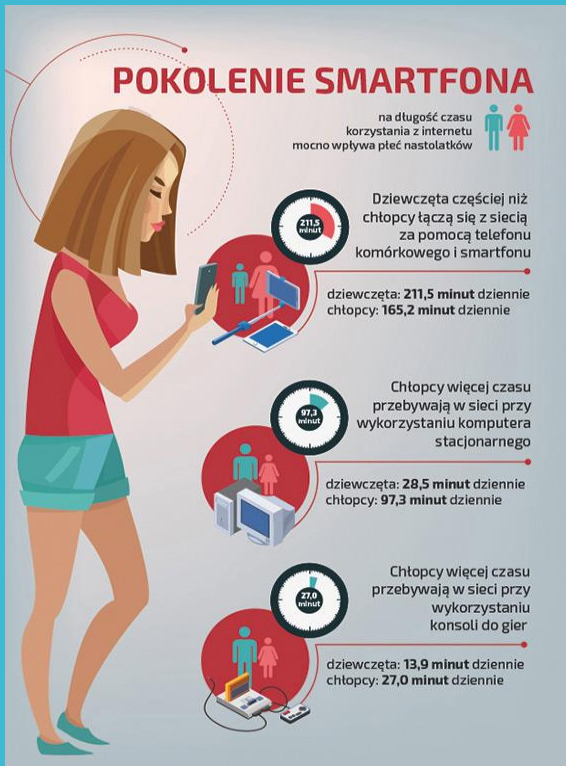
*Każda epoka ma swe własne cele
I zapomina o wczorajszych snach...
Nieście więc wiedzy pochodnie na czele
I nowy udział bierzcie w wieków dziele(...)
Prawdziwa mądrość niechaj was pogodzi –
I wasze gwiazdy, o zdobywcy młodzi.*

Adam Asnyk

MŁODOŚĆ JAKO WYTWÓR CYWILIZACJI

KORZYŚCI

Zmiany dotyczące jednostki

- Wzrost długości czasu diagnozowanego jako czas młodości.
- Wzrost długości czasu edukacji szkolnej.

Zmiany dotyczące rodziny

- Długi czas pozostawania w rodzinie pochodzenia.
- Wzrost pozycji młodych ludzi w rodzinie.

Zmiany dotyczące społeczeństwa

- Wszechstronne wykorzystanie cyberprzestrzeni.
- Coraz lepsze warunki życia (w sensie zaspokojenia potrzeb materialnych).
- Możliwość karier *bez granic*.

MŁODOŚĆ JAKO WYTWÓR CYWILIZACJI

PROBLEMY

Zmiany dotyczące jednostki

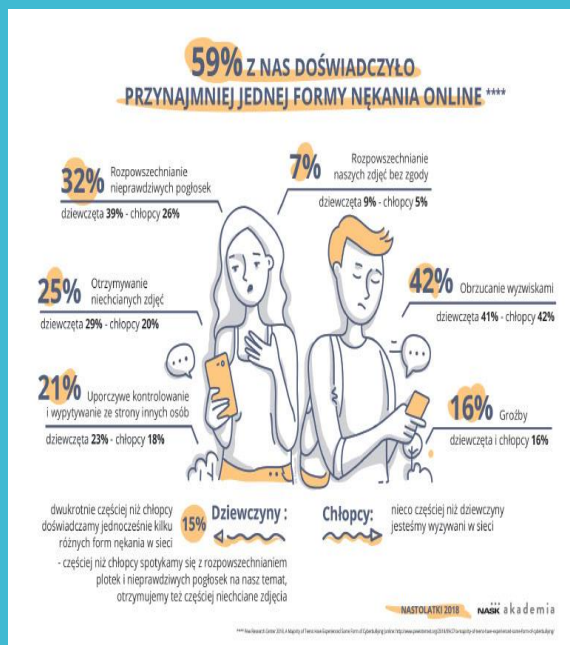
- Choroby cywilizacyjne i pogarszanie się stanu zdrowia biologicznego młodych ludzi.

Zmiany dotyczące rodziny

- Infantylizacja młodzieży.
- *Wychowanie przez rzeczy.*
- Nadmierna autonomia pozostawiona młodzieży, nieadekwatna do jej możliwości intelektualnych, emocjonalnych i społecznych.

Zmiany dotyczące społeczeństwa

- Ograniczenie dostępu do rynku pracy.
- Negatywny wpływ mediów.
- Większe, w stosunku do pokolenia rodziców, zagrożenie wykluczeniem społecznym.

MŁODZIEŃCZOŚĆ

TRUD ISTNIENIA

MŁODOŚĆ JAKO WYTWÓR CYWILIZACJI A NIE DAR NATURY

DOJRZEWANIE JAKO OKRES POSZUKIWANIA TOŻSAMOŚCI

DOJRZEWANIE JAKO KRYZYS UTRACONEGO DZIECIŃSTWA

DOJRZEWANIE JAKO ART

**UTRACONE
DZIECIŃSTWO**

**NIEZREALIZOWANA
DOROSŁOŚĆ**

CELE DOJRZEWANIA

rozwijanie
własnej
indywidualności

uzyskanie
autonomii

kształtowanie
zobowiązań
społecznych

reorganizacja
systemu wartości

doświadczenie
fizycznej
dojrzałości
seksualnej

HYBRYDOWA RZECZYWISTOŚĆ

- Żyjący w hybrydowej rzeczywistości młody człowiek obserwuje środowisko zewnętrzne, w tym postawy rodziców wobec cyberprzestrzeni, która dla niego jest podstawową przestrzenią aktywności.
- Inwestowanie w konstruktywne więzi ze swoimi dziećmi, otwartość na uwarunkowane technologicznie przemiany społeczne, świadomość form aktywności adolescentów w sieci oraz "przecieranie" bezpiecznych szlaków świata wirtualnego z pewnością budują autorytet rodzica, który z cyfrowego imigranta może stać się cyfrowym mistrzem-przewodnikiem po środowisku cyberprzestrzeni, a jednocześnie chronić przed nadużywaniem Internetu.
- Rodzice dzieci, które rzadziej korzystają z Internetu, silniej monitorują aktywność dzieci online oraz są bardziej zorientowani w celach, do jakich dzieci wykorzystują Internet w porównaniu z rodzicami dzieci korzystających z Internetu codziennie i bez ograniczeń.

- Czynniki rodzinne mają znaczący wpływ na uzależnienie nastolatków od internetowej aktywności.
- W rodzinach, w których rodzice dzielą się wiedzą na temat użytkowania Internetu oraz rozmawiają z nastolatkami o tym, jakie aktywności podejmują w Internecie, uzależnienie od sieci występuje rzadziej.
- W grupie rodziców, których dzieci korzystają z Internetu stosunkowo rzadko, najbardziej znaczący wpływ na monitoring aktywności internetowej dzieci okazało się mieć poczucie bliskości w rodzinie.
- Świadomość, jak zmaksymalizować pozytywny efekt przy jednoczesnym minimalizowaniu negatywnego efektu korzystania przez dzieci i nastolatków z Internetu, staje się współczesnym wyzwaniem dla rodziców i nauczycieli.

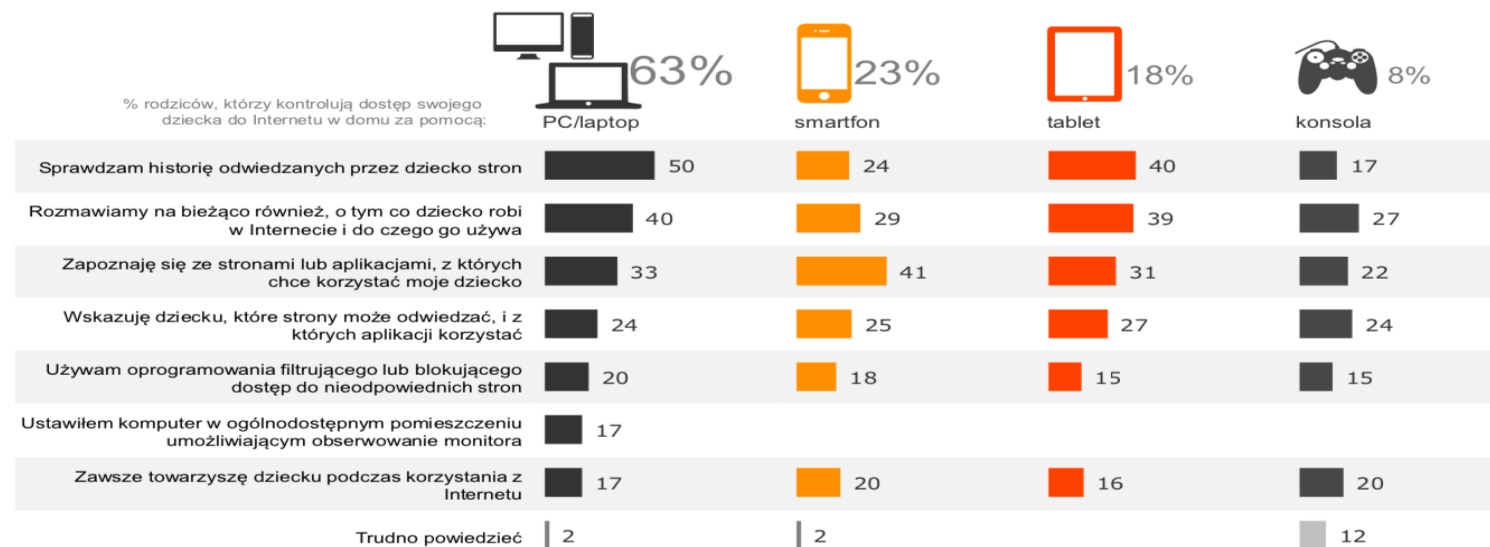
WIEDZA RODZICÓW JAKO CZYNNIK CHRONIĄCY

- Wiedza rodziców na temat ryzykownych zachowań dzieci, w szczególności adolescentów jest istotnym czynnikiem ochronnym.
- Rodzice mogą odegrać ważną rolę w ochronie dziecka, które podejmuje ryzykowne zachowania w przestrzeni internetowej.
- Np. w sytuacji cyberprzemocy mogą pomóc zarówno w przerwaniu tego procederu, jak i udzielić dziecku wsparcia emocjonalnego.
- Aby rodzice mogli adekwatnie zainterweniować, poradzić coś, czy dać wsparcie, konieczne jest posiadanie przez nich wiedzy na temat aktywności dziecka.
- Wiedza rodziców może pochodzić z różnych źródeł. Może być wynikiem:
 - **zabiegania o informacje** (wypytywanie dzieci, rozmawianie z ich przyjaciółmi, rodzicami przyjaciół nastoletnich dzieci),
 - **kontrolowania i nadzoru** (kontrolowanie swobody nastolatków),
 - **dbania o relację z dzieckiem,**
 - **otwartości nastolatków i ujawniania informacji.**

CZTERY ASPEKTY RODZICIELSKIEGO MONITORINGU AKTYWNOŚCI INTERNETOWEJ DZIECI

- nadzór i kontrolowanie,
- prowadzenie rozmów i dbanie o komunikację z dzieckiem,
- „śledzenie” aktywności dziecka,
- zachęcanie dziecka do ujawniania i otwartości

Kontrola dostępu dzieci do Internetu w domu za pomocą wybranych urządzeń

MONITORING RODZICIELSKI

- **monitoring pośredni** (np. kontaktowanie się z rodzicami przyjaciół dziecka),
- **monitoring bezpośredni** (np. bezpośrednie pytania skierowane do dziecka, pytanie dziecka o plany), restrykcyjny (np. podsłuchiwanie rozmów, czytanie pamiętników dziecka),
- **monitoring komputera** (kontrolowanie użytkowania komputera, wprowadzenie limitu czasu, który dziecko może spędzić przed komputerem, wykorzystanie oprogramowania blokującego pewne strony internetowe, sprawdzanie historii stron odwiedzanych przez dziecko),

MONITORING RODZICIELSKI

**Kiedy rodzice pierwszy raz
próbują zadzwonić do Ciebie
na skype**

MINISTER ZDROWIA OSTRZEGA PRZED kwejk.pl

MONITORING ZWIĄZANY

Z POSZCZEGÓLNYMI OBSZARAMI ŻYCIA DZIECKA:

- ☐ ze zdrowiem (np. żywienie, nawyki),
- ☐ ze szkołą (np. stopnie, zadania domowe),
- ☐ z nowymi technologiami: z telefonem (np. limit rozmów),
- ☐ z komputerem (np. postawienie komputera w miejscu, które jest widoczne, wyznaczenie limitu czasu spędzanego przez dziecko przy komputerze, używanie oprogramowania filtrującego, sprawdzanie stron internetowych, które odwiedziło dziecko)

MOTYW UCIECZKOWY

*chęć ucieczki
od problemów,
smutek,
osamotnienie,
wewnętrzny
przymus*

- Korzystanie z sieci w celu "ucieczki" w wirtualną rzeczywistość występuje w większym stopniu, kiedy rodzice utrudniają dziecku/nastolatкови dostęp do Internetu.
- Także w przypadku, gdy matka stosuje kary za zbyt długie przebywanie w sieci.
- Motyw ten jest słabszy wtedy, gdy rodzice wiedzą, jaką aktywność ich dziecko podejmuje w sieci.
- Zbyt rygorystyczne podejście rodziców do aktywności dziecka w sieci związane z nadmiernym kontrolowaniem dostępu do Internetu czy stosowaniem kar za zbyt długi czas przebywania w sieci może wyzwać motywy "ucieczkowego" korzystania z cyberprzestrzeni.

MOTYW SPOŁECZNY

chęć bycia "na bieżąco"; ciekawość aktywności innych osób; chęć utrzymania kontaktu ze znajomymi; poszukiwanie nowych wrażeń.

- Motywacja do podejmowania aktywności o charakterze społecznym jest silniejsza wówczas, gdy rodzice sami korzystają z Internetu i zachęcają swoje dziecko do podejmowania aktywności w cyberprzestrzeni.
- Interesujące jest to, że motyw społeczny jest silniejszy również wówczas, gdy matka ustala czas i zasady korzystania z Internetu, a także kiedy stosuje kary za zbyt długie przebywanie w cyberprzestrzeni.

MOTYW NUDA

Znam dwa rodzaje misiów:

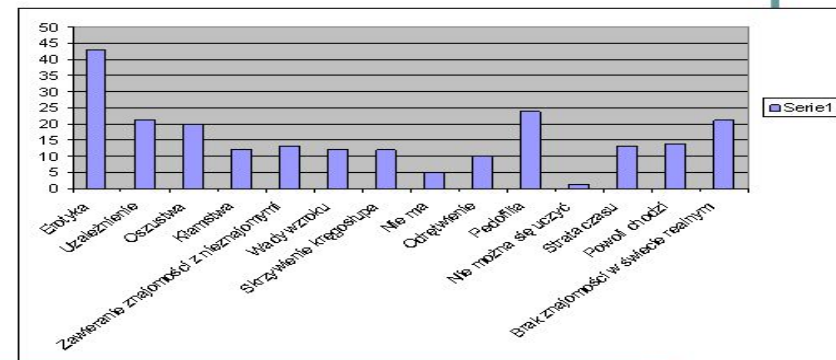
nudzi mi się i nie chce mi się.

- Internet jako wypełniacz czasu, przy braku pasji i pomysłów na własny rozwój.
- Szczególnie częsty w sytuacji, gdy dziecko nie potrafi się uczyć i ma niski poziom kompetencji społecznych.

31. Co według ciebie jest największą wadą Internetu?

Erotyka: 43
Uzależnienie: 21
Oszustwa: 20
Kłamstwa: 12
Zawieranie znajomości z nieznajomymi: 13
Wady wzroku: 12
Skrzywienie kręgosłupa: 12
Nie ma: 5
Odretwienie: 10
Pedofilia: 24
Nie można się uczyć: 1
Strata czasu: 13
powoli chodzi: 14
Brak znajomych w świecie realnym: 21

MŁODOŚĆ JAKO WYTWÓR CYWILIZACJI

SKUTKI

Zdrowie fizyczne

- Dysonans między kultem sprawności i witalności a coraz powszechniejszymi zachowaniami degradującymi zdrowie (np. uzależnieniami).
- Dysonans między kultem ciała szczupłego a odżywianiem prowadzącym do nadmiernej otyłości.

Zdrowie psychiczne

- Dysonans między kultem sukcesu a niskim poziomem motywacji zadaniowej.
- Dysonans między wymaganiami od siebie a wymaganiami od innych.
- Dysonans między wyznaczonymi celami a kompetencjami.

Zdrowie społeczne i osobowe

- Tendencja do utraty wiary w uczciwość i efektywność instytucji wychowawczych.
- Ilość wrażeń, dóbr(*wychowanie przez rzeczy*) a nie jakość młodości(*wychowanie przez przeżycia*).

ZAPRZECZAM

- Rodzice oszukują samych siebie wmawiając sobie, że „koledzy dziecka dłużej przebywają przed monitorem”, lub też tłumacząc zachowania dziecka tym słowami: „Przecież niedawno wyszedł na godzinę z domu, więc na pewno problem uzależnienia od komputera go nie dotyczy”.

REZYGNUJĘ!

- Rodzice często twierdzą, że nie potrafią sobie z dzieckiem poradzić, tłumaczą jego zachowanie („Lepiej niech już siedzi przy tym komputerze, jakby miał pić i palić”), ulegają prośbom i agresywnym postawom.
- Rodzice rezygnują z jakichkolwiek prób kontroli i współpracy z dzieckiem.

NADMIERNIE POZWALAM

- Uważają, że dziecko jest na tyle odpowiedzialne, że samo potrafi selektywnie korzystać z sieci.
- Nie interesują się tym, co dziecko robi w sieci.
- Pozostają obojętni lub nadmiernie ufają dziecku.

AKCEPTUJĘ!

- Rodzice przyjmują do wiadomości fakt hybrydowej rzeczywistości ich dzieci.
- Niekiedy zbyt optymistycznie szacują ryzyko związane z Internetem.
- Korzystanie z sieci postrzegają jako godne pochwały.
- Jednocześnie starają się poznać potrzeby dziecka w tym zakresie.
- W wypadku pewnych wykroczeń dziecka ganią izolowany fragment jego zachowania, a nie dziecko jako osobę.

NIE ZABURZAM!

- Występuje przy nadmiernym dystansie uczuciowym rodziców wobec dziecka i ich uległości oraz bierności.
- Rodzice pozostawiają dziecku swobodę nie adekwatną do jego możliwości rozwojowych.

CO MOGĄ ZROBIĆ RODZICE, GDY ICH DZIECKO NADUŻYWA INTERNETU?

- Na początku należy nazwać problem i porozmawiać o tym z dzieckiem – być może wówczas uświadomi sobie ono, że faktycznie spędza przed monitorem zbyt dużo czasu. Rodzic z kolei – poprzez zastosowanie jasnego i klarownego przekazu – powinien wykazywać się stanowczością i od razu powiadamiać dziecko o swoim podejściu do sprawy.
- W następnej kolejności warto wspólnie ustalić, kiedy pojawiają się sytuacje trudne, które powodują, że dziecko „sięga po Internet” i czym się one charakteryzują. Warto wówczas znaleźć alternatywę dla spędzania czasu przed monitorem – ważne, aby było to coś równie interesującego dla młodego człowieka.
- Następnie, wspólnie z dzieckiem, należy rozpisać harmonogram dnia, w którym zawarta będzie konkretna ilość czasu przeznaczanego na korzystanie z komputera, naukę, wyjścia ze znajomymi, sport, pomoc innym członkom rodziny.
- Kolejnym krokiem jest ustalenie zasad i etapów stopniowego ograniczania czasu spędzanego przy komputerze, co należy dokonać razem z podopiecznym. Dzięki temu zyska on świadomość, że jego zdanie również się liczy. Dobrym pomysłem jest także wprowadzenie systemu nagradzania za sukcesy osiągnięte w sferze ograniczania czasu spędzanego w sieci.
- Dostęp do Internetu można odłączyć tylko wtedy, kiedy wystąpi zagrożenie zdrowia dziecka (np. popadnie ono w stan psychotyczny).
- Jeżeli doszło do ograniczenia dostępu do sieci przez rodziców, powinni oni wytłumaczyć dziecku, dlaczego tak się stało, wyjaśnić przyczyny powziętych przez nich kroków oraz wyrazić swoje intencje i przekonania.
- Gdy rodzic nie potrafi sam sobie poradzić z problemem dziecka, wówczas powinien niezwłocznie skontaktować się ze specjalistą. Na początek można skorzystać z połączenia z bezpłatną infolinią Helpline.org.pl pod numerem telefonu: 800 100 100, gdzie można uzyskać wsparcie konsultanta w zakresie doraźnej pomocy i wskazówki dotyczące podjęcia ewentualnej terapii

ZAMIAST PODSUMOWANIA

- *Medialny człowiek w dłuższej perspektywie zacznie przedkładać świat sztuczny ponad realny, tracąc zainteresowanie dla swego otoczenia, a w konsekwencji zamiast samourzeczywistniać się będzie przeżywać samowyobcowanie. Ponieważ jego kreatywna wyobraźnia nie będzie kultywowana, dlatego nie będzie potrafił on stanowić dla siebie życiowych planów. Powstała zaś pustkę życiową wypełni wyimaginowanym światem telewizyjnych figur. Jako „uzależniony” będzie się cofał do ekstremalnie zamkniętego świata samotności bez kontaktów z realnymi ludźmi.*

Stefan van Calster

CO WARTO PRZECZYTAĆ?

- Augustynek, A. (2010). *Uzależnienia komputerowe. Diagnoza, rozpowszechnienie, terapia*. Warszawa: Difin.
- Plinta, V.S., Woronowicz, B.T., Wojewódzka, B. i Marsollek, N. (2012). *Wolni od uzależnień behawioralnych*, Opole: ROPS.
- Rylke H., (1998). *Pokolenie zmian. Czyli czego boją się dorośli*. WSiP, Warszawa.
- Sitarczyk M. (1998). „*Telewizyjny styl życia*”, w *opinii dzieci i rodziców*. w: *Wychowanie w Przedszkolu*, nr 8 (563), ss. 579-587.
- Sitarczyk M. (2016). *Związek problematycznego korzystania z Internetu z agresywnością*. W: Zbigniew B. Gaś (red.). *Nowe wyzwania profilaktyki*. Innovatio Press Wydawnictwo Naukowe WSEI, Lublin, s. 41-62.
- Sitarczyk M. (2017). *O przewadze klocków nad Internetem. Perspektywa psychologiczna*. w: Stepulak M., Sitarczyk M. (red.) (2017). *Pedagogika Froebła. Wyzwaniem dla nauczycieli, szansą dla dzieci. Teoria i praktyka*. Innovatio Press Wydawnictwo Naukowe WSEI, Lublin, s. 107-116.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!!!

